ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА!

Одна з цікавіших культур початку ново-камяної доби, є так звана НАДБУЖАНСЬКА КУЛЬТУРА, після якої поширюється на українських землях дуже високо розвинута т р и п і л ь с ь к а, прозвана так від села Трипілля в Київщині, де найдено її найбагатші останки.

Цвіла вона у нас у 2500--2000 р. р. до Христа. Межі її поширення простяглись від водозбору нижньої Десни на Чернигівщині по Галичину, Бесарабію та Румунію. Памятки тієї культури збереглись по землянках /із останками огнищ/, де жили тогочасні люди, та в глиняних "точках", мабуть похоронного призначення.

Вчені думають, що трипільську культуру створило якесь західньо-европейське племя, що жило життям осілих хліборобів і тут, на українській землі, почало творити культуру, яка зацвіла пишним цвітом щойно в Греції. Вони думають, що це племя, це предки греків, що оселившись на якийсь час на Україні, мусіли згодом її покинути й заселити побережжя Малої Азії, острови Егейського моря й саму Грецію. Томуто й зовуть цю культуру --ПРЕДМІКЕНСЬКОЮ від грецького міста Мікен в Арґоліді, де вона дійшла до свого остаточного розвитку й досконалости.

В тогочасному гончарстві рівночасно вживали кілька відмінних способів виробу. Найдавнійший посуд--полумиски, збанки, кухлі та амфори, ліпили від руки з сірої, змішаної з піском глини, а його орнаментика була ж о л о б л е на й невибаглива у формі. Кращим способом виробляється посуд блідо -помаранчевого кольору, шляхетний по формі і виконанні, покритий багатою орнаментикою в чорній, червоній і білій красці. Орнаментика, переважно складена з-ліній, кругів завитків і рівнораменних хрестів, має в собі й ростинні та тваринні, а навідь людиноподібні мотиви. Появилась ця культура без попередження, блисла, мов метеор і згасла, чи то разом із племям, яке її створило, вимандрувала поза межі нашого краю.

/Велика Історія України--Іван Тиктор/

На підставі досліджень проф. П. Курінного, мальований посуд "трипільців" є посудом тільки побутового призначення. Трипільський посуд пишно оздоблювали ритими, мальованими, а також і наліпленими опуклими орнаментами. Рита орнаментика поєднувалася з білою інкрустацією, яка виразно виділялася на жовтому або червоному полірованому тлі випаленої посудини. Поліхромна оздоба "трипільської" мальованої кераміки вражає своїм високоеститичним і тонким почуттям ритму. Сміливий, соковито барвистий орнамент, переважно спірального характеру, покриваючи широкими смугами яскраво брунатне або ~~червоне~~ червоне тло посудини, дуже влучно відповідав опуклій або увігнутій формі її поверхні.

В трипільській мальованій кераміці подибуються такі поєднання барв:

1. На ясно -сірому тлі--чорні матові орнаментальні смуги./село Томашівка/

2. На тлі тепло піщаного кольору--чорні та фіялкові смуги/село Буряківка/

3. На ніжно лискованому тлі тону слоневої кістки--фіялкові та малинові орнаментальні оздоби./ село Томашівка/

4. На червоному тлі-- геометричний орнамент білою фарбою, а через нього чорні, вишневі і жовті розводи з чорним і білим обрамленням/село Кудринці і місто Заліщики/.

5. На чорному лискованому тлі є пластичний орнамент, інкрустований білими та червоними вставками і пофарбований червоною та білою фарбами. /села Чернявка, Борисівка./ Крім того, на пізніших етапах трипільської кераміки застосовувались ґравірування посуду, пластичне оздоблення, тощо.

В орнаментиці трипільського посуду також вперше виступає характеристична меандрова спіраля, знана далеко пізнійше в античному грецькому мистецтві

під назвою набігаючої хвилі. Прототип меандру криволінійного порядку в трипільській мальованій кераміці постає на основі питоменного їй спірального орнаменту. Волюти трипільського розвиненого спірального орнаменту мають певну закономірність побудови рисунку, який базується на засаді горизонтальної проєкції мушлі, як це констатуємо в пізнійших грецьких волютах йонського ордеру.

З часом /кераміка фази/ в суцільний безконечник трипільського спірального орнаменту розчленовується, а окремі спіралі розпадаються, переходячи в круги, еліпсоїди, тангенти та інші. Підчас розчленування спіралі з"являються на посуді мальовані фігурки тварин і людини--щоправда, ще дуже схематичні./ Теорія Т. Пассек, Є. Кричевського, Л. Чикаленка та О. Кандиби.

Др. Чикаленко, аналізуючи еволюцію трипільської спіральної орнаментики, приходить до висновку, що поява в трипільській мальованій кераміці цих абстрактних, але відповідно стилізованих в загальній композиції орнаментованої площі зображень є результатом розчленування орнаменту спірального безконечника.

/Олекса Повстенко--історія укр. мистецтва, том ч. I./

" В 1974 році, розкопано ціле трипільське село, де знайдено досі найстарші трипільські керамічні посуди. Всі вони переважно на червоному тлі, мальовані одною краскою, білою, або чорною. Форма орнаменту дуже примітивна. Хвилясті лінії, крапки, риски/ в різних формах/ квіти, птахи, і риби. Також на чорному тлі, повище згадані орнаменти. Найбільше знайдено мисок і глечиків червоного і чорного кольору, розмальованими рослинами, кістяками з тварин, і селюетами птахів. А також найдено один горщик на котрому білою краскою намальоване сонце, місяць, зорі, великий віз і косарі."

Опішня, 1975

" Найбільше популярною краскою трипільців була глина червоно-помаранчевого кольору/виходить з того що вже в тому часі мішали два кольори глини разом, або малювали одну глину по другій/ чорна, темно сіра і фіялкова. Що фіялкової глини немає, то приходимо до висновку, що в тому часі трипільці робили фіялковий кольор з рослин котрі при випалювані перетворювалися у фіялкову барву. Також треба звернути спеціяльну увагу на посуд який мав вигляд краски слоневої кости. Що б дістати такий кольор, треба було глину відповідно перечистити, бо вся глина була переважно сірого, червоно-брунатного і червоного кольорів. Щоб зробити чорну глину, трипільці додавали спаленого вугілля до глини, або розводили вугля водою і тим способом прикрашували свої вироби."

"Якщо вдійсності хочеш затримати традицію наших пра-предків, тоді з того вибери собі що схочеш. Малювати круцьки чорною і білою краскою--це замало що б зарахувати її до укр. мистецтва."

Львів, 1974

МИСТЕЦТВО НА УКРАЇНІ ЗА НЕОЛІТИЧНОЇ ДОБИ

Відомий український археолог В. Хвойка в 1880-х рр. несподівано для цілої світової науки відкрив у районі середнього Наддніпря, біля села Трипілля (Київського повіту), високорозвинену неолітичну культуру, що дістала загальнознану в сьогочасній археології назву (від першого місця її виявлення) трипільської культури.

Ця пишна і барвиста культура розцвіла на Україні в часі від IV до I тисячоліття до нашої ери і була, в порівнянні з тогочасними культурами сусідніх теренів, творчою оазою цілої Европи та Евразії, запліднивши при тому своїми могутніми впливами не тільки ближчі північні та далекі південні периферії, але також Малу Азію, Балкани та Придунайщину.

Трипільська мальована кераміка. Місця знахідок: Більче, Заліщики, Крутибород
Painted Trypillian Pottery. Places of finding: Bilche, Zalishchyky, Krutyborod

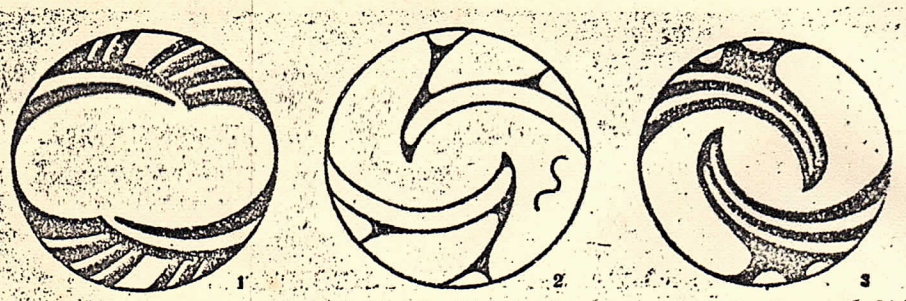

Кераміка неолітичної доби на Україні. Місця знахідок: 1) Заліщики (Галичина), 2) Більче Золоте, 3) Заліщики. З науков. матеріялів до реферату д-ра Л. Чикаленка на конференції УВАН, Авґсбурґ 1947 р.

Pottery of the Neolithic Age in Ukraine
1) Places of finding: Zalishchyky (Galicia). 2) Bilche Zołote. 3) Zalishchyky. From the scientific materials of the lecture by Dr. L. Tshykalenko at the conference of the Ukrainian Free Academy of Sciences, Augsburg, 1947.

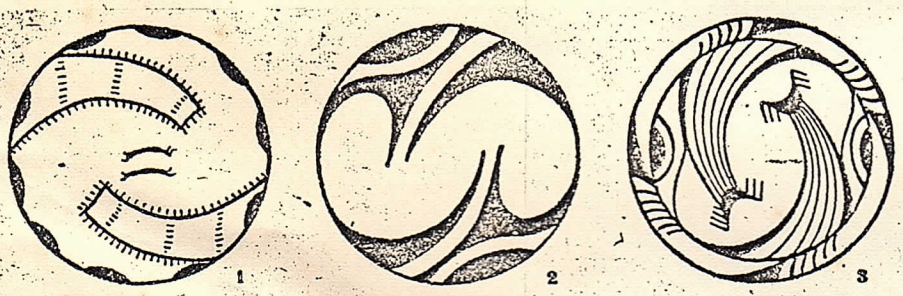

Кераміка неолітичної доби на Україні. Місця знахідок: 1) с. Попудня (Уманщина), 2) с. Лисичники (Галичина), 3) Попудня (Уманщина). З науков. матеріялів д-ра Л. Чикаленка на конференції УВАН 1947 р.

Pottery of the Neolithic Age in Ukraine
Places of finding: 1) Popudnia, Uman' district. From the scientific materials of the lecture by Dr. L. Tsykalenko at the conference of the Ukrainian Free Academy of Sciences, Augsburg, 1947.

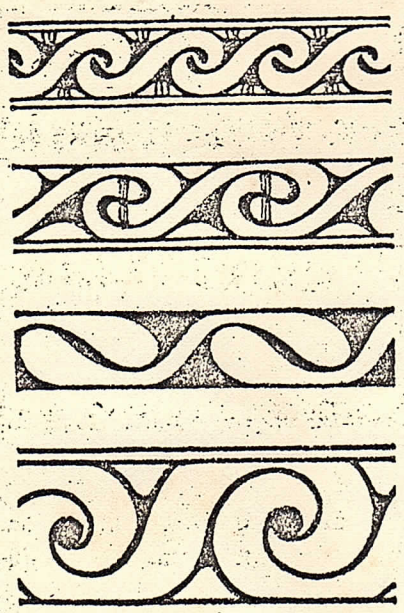

Орнамент з трипільської кераміки

Ornament of Trypillian Pottery

Трипільська мальована кераміка. Зразки, знайдені в с. Володимирівці Уманського повіту (розкопи археол. Б. Безвенглінського 1928 р.).

Painted Trypillian Pottery. Sample found at Volodymyrivka, in the district of Uman'. (Excavations by the archeologist B. Besvenglinskyj, 1928)